

DIFFICULTIES OF TEACHING AND TESTING THE PERSONAL PRONOUNS IN DATIVE AND ACCUSATIVE IN THE ROMANIAN AS FOREIGN LANGUAGE

Viorica Vesa-Florea

Assist., PhD., Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca

Abstract: This work proposes to present some suggestions concerning the optimization of teaching and testing the personal pronouns in Accusative and Dative using certain already existing didactic instruments, the summary tables, also some models of progressive and synthetic testing. The work focuses on the following aspects: 1) practical characteristics and aspects of teaching the personal pronouns in Accusative and Dative, 2.) teaching instruments which are useful to study and use the correct forms of those pronouns, 3.) models of progressive and synthetic testing, 4.) conclusions.

Keywords: Romanian as a foreign language, personal pronouns in Accusative and Dative, didactic instruments, summary tables

Introducere

Însuşirea limbii române reprezintă, în cazul vorbitorilor străini, o provocare, un test complex, un adevărat maraton lingvistic, socio-cultural, emoţional, în care aceştia trec probe dificile, depăşesc piedici uşoare, însă întâmpină şi obstacole aparent de netrecut. Una dintre „porţile ferecate” iniţial, în cazul multora, o constituie folosirea corectă a pronumelor personale în vorbire şi în scriere, îndeosebi a celor neaccentuate, în cazurile dativ şi acuzativ, aspect evidenţiat, în general, de ritmul mai lent de asimilare a noilor cunoştinţe, de necesitatea reluării explicaţiilor, de rezultatele slabe ale testărilor, de pierderea temporară a entuziasmului şi, uneori, chiar de dorinţa renunţării la orice efort suplimentar.

Lucrarea de faţă îşi propune să prezinte unele sugestii de optimizare a predării şi testării pronumelor personale în acuzativ şi dativ prin utilizarea unor instrumente didactice existente deja, a unor tabele recapitulative, precum şi a unor modele de testare progresivă şi sintetică a acestora. Evident, pentru a diminua şi echilibra eforturile de pregătire în vederea unor performanţe superioare sunt necesare o colaborare strânsă între cadrele didactice şi studenţi, precum şi o intensificare a implicării şi motivării celor interesaţi să-şi însuşească exprimarea corectă în limba română.

Lucrarea se concentrează asupra următoarelor aspecte: 1) caracteristici şi aspecte practice ale predării pronumelor personale în acuzativ şi dativ, 2.) instrumente de predare utile în însuşirea şi utilizarea corectă a pronumelor respective, 3.) modele de testare progresivă şi sintetică, 4.) concluzii.

1. Caracteristici şi aspecte practice ale predării pronumelor personale în acuzativ şi dativ

Utilizarea corectă a formelor pronominale în exprimare depinde, în primul rând, credem, de prezentarea progresivă a informaţiilor teoretice, urmată de mai multe seturi de teste, strict adaptate informaţiilor oferite, ceea ce presupune o structurare oarecum diferită a lecţiei respective faţă de prezentările clasice din manualele de limba română, în general.

Informaţiile prezentate în mod succint sau în avalanşă derutează, crează confuzie şi riscă să fie receptate doar de către unii dintre cursanţi, restul clasei nefiind în măsură să păstreze ritmul predării. Pentru a evita astfel de situaţii, am încercat derularea mai lentă a actului predării, focalizând atenţia cursanţilor pe un singur aspect: de exemplu, predarea pronumelor personale, a

formelor accentuate și neaccentuate, în acuzativ, cu verbe la indicativ, prezent. Mai târziu, au fost prezentate și testate separat, până la obținerea unor rezultate care să reflecte o bună asimilare a materialului predat, formele pronumelor personale însoțite de alte moduri și timpuri verbale: indicativul perfect compus, viitorul literar, viitorul popular, conjunctivul prezent, imperativul și, abia în final, am utilizat, recapitulativ, toate variantele exersate anterior.

Segmentarea logică a materialului predat permite familiarizarea cursanților cu noile informații, precum și faptul ca aceștia să poată face legătura cu alte categorii gramaticale, precum tranzitivitatea și intransitivitatea verbelor. Este momentul când devine evidentă necesitatea utilizării unor tabele care să conțină verbele cu acuzativul, respectiv cu dativul în cadrul unei prezentări sintetice, panoramice.

Cele mai frecvente întrebări ale cursanților, în cazul predării pronumelor personale, sunt cele referitoare la situațiile concrete de folosire a cazului acuzativ sau dativ. Pentru rezolvarea acestora, am observat că este util faptul de a analiza contextul lingvistic în care sunt folosite pronumele respective și de a recunoaște verbele însoțite de complemente directe, respectiv de complemente indirecte.

2.) Instrumente de predare utile

Manualul este, în general, instrumentul de bază folosit pentru predarea și exersarea formelor pronumelor personale în acuzativ și dativ. Acesta și-a dovedit eficiența, prin faptul că studenții și-au însușit informațiile de bază din acest manual și au putut exersa într-o oarecare măsură formele pronumelor respective prin intermediul exercițiilor respective oferite.

Un instrument util în predare și testare, folosit în ultimul timp, îl reprezintă volumul, în curs de editare, folosit în cadrul Departamentului de Limbă, Cultură și Civilizație Românească, autori: Ioana Sonea și Dina Vîlcu, care conține o prezentare adecvată a pronumelor în discuție, precum și o gamă diversificată de exerciții utile pentru fixarea și exersarea acestora.

De asemenea, ar putea fi practic și volumul: *Româna ca limbă străină: Verbul*, apărut la Editura Casa Cărții de Știință, 2018, autor: Vesa-Florea Viorica. Cartea oferă o structurare sintetică a formelor pronumelor personale în acuzativ și dativ, utilizate împreună cu verbe, traduse în engleză și franceză, conjugate la cele mai folosite moduri și timpuri verbale.

Lucrarea menționată anterior, credem, poate contribui la fixarea formelor corecte ale pronumelor respective, la îmbunătățirea capacității de comunicare a vorbitorilor, deoarece aceștia vor avea la dispoziție nu doar cuvinte izolate, ci scurte enunțuri, ceea ce va stimula progresul individual și colectiv. De asemenea, va facilita producerea creativă de text și va diminua dificultățile exprimării, contribuind la o mai bună folosire a limbii.

Secțiunea de bază a ghidului o reprezintă exemplificările verbelor în enunțuri, prezentarea acestora sub formă de întrebări-răspunsuri. Această parte este mai puțin abordată și exersată de manualele de gramatică și de cărțile de verbe existente în biblioteci sau pe rafturile librăriilor. Valoarea practică a contextualizării verbelor s-a dovedit evidentă, reflectându-se în performanțe superioare în ce privește însușirea strategiilor conversaționale specifice oralului și în testarea celorlalte competențe: înțelegere după auz, înțelegerea unui text scris, secțiunea de vocabular și gramatică sau în producerea creativă de text. Din acest motiv am rezervat un spațiu mai amplu exemplificării verbelor în enunțuri diversificate care cuprind, implicit, și contextualizări ale pronumelor personale în dativ și acuzativ.

Ghidul de verbe este rezultatul eforturilor cumulate în timp de a găsi o formulă eficientă de predare a verbului și poate constitui un instrument de lucru util și când e vorba despre alte părți de vorbire, cum ar fi pronumele personale. Lucrarea oferă posibilitatea de a traduce, înțelege și folosi corect verbele, conjugate la diferite moduri și timpuri verbale, ceea ce constituie un element de noutate în bibliografia acestui domeniu de interes. Metodele concrete, practice și, în același timp, simple reduc eforturile depuse pentru a stăpâni mai bine limba română.

Modalitatea de prezentare a verbelor oferă posibilitatea vizualizării repetate a unor tabele sau liste recapitulative, ceea ce sporește capacitatea de memorare, simplifică învățarea și dinamizează randamentul intelectual.

Volumul conține o listă cu tabele ale pronumelor personale în acuzativ, folosite cu verbe la indicativ prezent, perfect compus și viitor popular. Lista conține o selecție de verbe, prezentate în ordine alfabetică. Acestea pot fi concentrate pe o singură pagină, care să se afle la îndemâna cursanților.

Vizualizarea tabelelor respective își poate dovedi utilitatea atunci când vorbitorii străini se află în fața rezolvării unor exerciții gramaticale sau intenționează să-și exerseze competența de comunicare orală ori cea de producere a unui text scris prin identificarea corectă a formelor pronominale și a celor verbale, prin compararea și utilizarea acestora în diferite contexte lingvistice.

Prezentarea pe o singură mini-planșă a formelor pronumelor personale în acuzativ și a celor în dativ, precum și a verbelor specifice utilizate într-un caz sau altul, cu ajutorul a două tabele distincte, concepute în paralel, poate contribui semnificativ la procesul de învățare, exersare și de folosire în enunțuri a acestora, fiind o modalitate simplă de a oferi o perspectivă sintetică, panoramică asupra pronumelor în discuție. Prezentăm, în continuare, un asemenea model:

TABEL RECAPITULATIV al PRONUMELOR PERSONALE în acuzativ și dativ cu VERBE

Pronume în acuzativ

verb la prezent	perfect compus	viitor literar	viitor popular
<i>pe mine mă</i> cheamă	<i>m-a</i> chemat	<i>mă</i> va chema	o să <i>mă</i> cheme
<i>pe tine te</i> cheamă	<i>te-a</i> chemat	<i>te</i> va chema	o să <i>te</i> cheme
<i>pe el îl</i> cheamă	<i>l-a</i> chemat	<i>îl</i> va chema	o să- <i>l</i> cheme
<i>pe ea o</i> cheamă	<i>a</i> chemat- <i>o</i>	<i>o</i> va chema	o s- <i>o</i> cheme
<i>pe noi ne</i> cheamă	<i>ne-a</i> chemat	<i>ne</i> va chema	o să <i>ne</i> cheme
<i>pe voi vă</i> cheamă	<i>v-a</i> chemat	<i>vă</i> va chema	o să <i>vă</i> cheme
<i>pe ei îi</i> cheamă	<i>i-a</i> chemat	<i>îi</i> va chema	o să- <i>i</i> cheme
<i>pe ele le</i> cheamă	<i>le-a</i> chemat	<i>le</i> va chema	o să <i>le</i> cheme

Verbe:

a admira, a ajuta, a anunța, a apela, a aprecia, a asculta, a atrage, a aștepta, a auzi, a avertiza, a bate, a căuta, a certa, a chema, a conduce, a consulta, a corecta, a crede, a critica, a cunoaște, a deranja, a disprețui, a durea, a enerva, a examina, a felicita, a găsi, a ierta, a intervieva, a invita, a implora, a interoga, a iubi, a îmbrățișa, a încuraja, a întreba, a îndruma, a însoți, a întâlni, a întreba, a întrista, a înțelege, a învăța, a lăuda, a mângâia, a obliga, a opri, a pasiona, a părăsi, a pișca, a plictisi, a primi, a privi, a ruga, a saluta, a săruta, a scuza, a sfătui, a servi, a simpatiza, a speria, a suna, a supăra, a susține, a ustura, a urî, a uita, a urma, a vedea, a vizita, etc.

Pronume în dativ

verb la prezent	perfect compus	viitor literar	viitor popular
<i>mie îmi</i> place	<i>mi-a</i> plăcut	<i>îmi</i> va plăcea	o să- <i>mi</i> placă
<i>ție îți</i> place	<i>ți-a</i> plăcut	<i>îți</i> va plăcea	o să- <i>ți</i> placă
<i>lui, ei îi</i> place	<i>i-a</i> plăcut	<i>îi</i> va plăcea	o să- <i>i</i> placă
<i>nouă ne</i> place	<i>ne-a</i> plăcut	<i>ne</i> va plăcea	o să <i>ne</i> placă
<i>vouă vă</i> place	<i>v-a</i> plăcut	<i>vă</i> va plăcea	o să <i>vă</i> placă
<i>lor le</i> place	<i>le-a</i> plăcut	<i>le</i> va plăcea	o să <i>le</i> placă

Verbe:

a aduce, a aminti, a arăta, a așterne, a călca, a cere, a citi, a cheltui, a corecta, a cumpăra, a curăța, a da, a dărui, a defecta, a dicta, a dona, a dori, a dovedi, a duce, a face, a explica, a găti, a istorisi, a împrumuta, a înapoia, a lăsa, a mulțumi, a oferi, a-i plăcea, a plăti, a povesti, a preda, a

pregăti, a promite, a răspunde, a recomanda, a repara, a scrie, a spăla, a spune, a sugera, a telefona, a traduce, a transmite, a trimite, a ura, a vinde, a vorbi, a zice, etc.

3.) Modele de testare progresivă și sintetică

Testarea reprezintă imaginea reflectată în oglindă a predării. Un proverb foarte cunoscut concentrează, într-o anumită măsură, această idee în câteva cuvinte: „Cât dai, atâta primești” sau „Cu măsura cu care măsoară, ți se va măsura”. Concluzia ar putea fi exprimată, în cazul de față, astfel: ”Testați progresiv și nu mergeți mai departe cu predarea până când nu sunteți convinși că v-ați atins obiectivul stabilit dinainte!”

Pentru obținerea unor rezultate deosebite la testare este necesară o atentă corelare a ritmului predării cu cel al testării, o verificare progresivă a eficienței receptării informațiilor prezentate etapă cu etapă și, abia în cel din urmă, sunt recomandate testele totalizatoare, complexe, care să îmbine toate informațiile oferite, asemenea unui puzzle. Itemii folosiți pentru verificarea însușirii formelor pronominale din enunțurile cu verbe la indicativ prezent, apoi perfect compus, viitor popular, viitor literar, condițional-optativ, imperativ sau la alte moduri și timpuri verbale, ar putea fi:

I. a.) Răspundeți la următoarele întrebări (dați răspunsuri lungi).

Exemple: - *Pe cine aștepți/ Pe cine cunoști?/ - Cui îi scrii/ Cui îi mulțumești?*

b.) Răspundeți la întrebări înlocuind substantivele cu pronumele corespunzătoare:

Exemple: - *Aștepți autobuzul?/ - Ai înțeles lecția?*

c.) Folosiți pronume personale pentru a răspunde scurt la următoarele întrebări.

Exemple: - *O vezi/ Le dai/ Te așteaptă/ Mă suni?*

- *Ne aduci/ Le trimiteți/ Ne spuneți/ Le povestești?*

II. a.) Completați spațiile libere din următoarele enunțuri:

Exemple: - *Dan cunoaște pe Radu de mult din liceu.*

- *Medicul ... recomandă pacientului un regim de viață echilibrat.*

b.) Completați spațiile libere din următorul text cu pronume personale în acuzativ/ cu pronume personale în dativ/ cu pronume personale în acuzativ și dativ:

c.) Completați propozițiile de mai jos cu una din formele: *mă, te, îl, o, ne, vă, îi, le/ îmi, îți, îi, ne, vă, le.*

d.) Completați propozițiile de mai jos cu pronume personale. Sesizați diferența:

Exemple: 1. *Ea cunoaște pe colega ei./ 2. Ea scrie kolegei ei.*

1. *Dan ajută pe fratele lui./ 2. Dan mulțumește fratelui lui.*

III. Scrieți alte exemple după modelul de mai sus. Folosiți în paralel pronume personale în acuzativ și dativ:

IV. Alegeți varianta corectă: (a,b,c)

V. Realizați un dialog în care să folosiți, la alegere, sintagmele: *mi-a spus, mi-a zis, mi-a povestit, mi-a sugerat, mi-a arătat, mi-a explicat/ i-am spus, i-am zis, i-am povestit, i-am sugerat, i-am arătat, i-am explicat// m-a rugat, m-a întrebat, m-a așteptat, m-a invitat, m-a chemat/ am rugat-o, l-am rugat, i-am rugat, le-am rugat, etc.*

VI. Înlocuiți cuvintele din paranteze cu pronume personale în acuzativ și dativ, forme neaccentuate:

Exemple: *Dă (mie) (cartea)!/ Dă-mi-o!// Corectează (nouă) (temele)/ Corectează-ni-le!*

VII. Citiți textul de mai jos și introduceți pronume personale acolo unde credeți că este necesar.

VIII. Transcrieți textul următor. Folosiți formele de plural ale pronumelor personale./ Schimbați persoana.

IX. Subliniați cuvântul care este în plus în fiecare propoziție:

Exemple: *O ai văzut-o pe Felicia azi?/ Lui nu ne îi convine să ne mai aștepte.*

X. Spuneți ce probleme au persoanele din imaginile de mai jos. Folosiți pronume personale potrivite:

Exemple: *Pe ea o doare capul./ Pe ei îi deranjează gălăgia./ Lui îi e somn./ Copiilor le e frig.*

XI. Continuați propozițiile următoare. Folosiți pronume personale:

Exemple: *Dacă l-aș vedea, / Dacă mi-ar spune adevărul,*

XII. Scrieți propoziții la prezent și la perfect compus folosind următoarele cuvinte:

Exemple: *Părinții (a căuta) (fetița) lor./ 2. Părinții (a citi) (fetița) lor o poveste.*

XIII. Folosiți cuvintele de mai jos și adăugați cuvintele care lipsesc pentru a scrie propoziții:

Exemple: *(Dan/ a cere/ informații/ secretara// Dan/ a întreba/ colega/ el/ ceva)*

XIV. Transformați propozițiile următoare în vorbire indirectă.

Exemple: *(Dan/ Ion) Te aștept la ora 9./ -Dan i-a spus lui Ion că îl așteaptă la ora 9.*

XV. Folosiți imaginile și replicile de mai jos pentru a scrie propoziții în vorbire indirectă.

Exemple: - *Bună ziua. Apreciez că m-ați invitat la masă!*

a.) *Dan îl salută pe Mihai și îi spune că apreciază că l-a invitat la masă.*

b.) *Dan l-a salutată pe Mihai și i-a spus că apreciază că l-a invitat la masă.*

Unii dintre itemii prezentați anterior sunt utilizați în cadrul unor exerciții din suportul de curs de Limba Română, nivel B1. Acesta oferă posibilitatea testării pronumelor personale prin intermediul unor exerciții din lecțiile destinate studierii acestora, în plus și prin alte teste recapitulative. Lucrarea oferă și cheia exercițiilor, ceea ce permite celor interesați să exerseze pronumele personale atât în clasă, cât și în cadrul temelor de casă sau în activitatea de autodidact, ceea ce o face deosebit de practică.

Volumul: *R.L.S. Verbul*, oferă un număr mare de exemplificări referitoare la folosirea adecvată a verbelor cu pronume personale în dativ și acuzativ. Folosirea adecvată a acestora din urmă depinde de cunoașterea, mai întâi, a verbelor care cer aceste cazuri. Exemplificările din această publicație constituie modele practice, care îi pot ajuta pe cei interesați să-și însușească formele pronomiale și să creeze, la rândul lor, alte enunțuri, respectând normele gramaticale specifice limbii române.

4.) Concluzii.

Cunoașterea și folosirea corectă a pronumelor personale în acuzativ și dativ ridică mari dificultăți celor interesați să-și însușească limba română ca limbă străină. Utilizarea unor instrumente didactice existente deja, a unor tabele recapitulative, prezentarea unei mini-planșe cu formele pronumelor personale în cazurile respective, precum și cu verbele utilizate într-un caz sau altul poate contribui semnificativ la procesul de memorare, exersare și de folosire adecvată a acestora în exprimarea vorbită și scrisă.

Pentru obținerea unor rezultate deosebite la testare este necesară o atentă corelare a ritmului predării cu cel al testării, o verificare progresivă a eficienței receptării informațiilor prezentate etapă cu etapă și, abia în cele din urmă, sunt recomandate testele totalizatoare, complexe, care să îmbine toate informațiile oferite, asemenea pieselor unui puzzle. Lucrările menționate ar putea contribui substanțial la însușirea și folosirea corectă a pronumelor respective, la îmbunătățirea capacității de comunicare a vorbitorilor, ceea ce va stimula progresul individual și colectiv, va facilita producerea creativă de text și va diminua dificultățile exprimării, contribuind la o mai bună folosire a limbii.

BIBLIOGRAPHY

- Bejan, Dumitru, *Gramatica Limbii Române*, Compendiu, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1995.
 Mircea, Goga, *Limba Română, Sintaxă și morfologie*, Ghid de analiză morfo-sintactică, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2000.
 G.G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca, 1999.
 Liana, Pop, *Româna cu sau fără profesor*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1993.
 Uricaru, Lucia, Goga, Mircea, *Verbes roumains Romanian Verb Verbe românești*, (ed. a II-a) Editura Echinox, Cluj, 2007.